

Η ευρωπαϊκή πρωτοπορία που αγνοούμε Του Χ. Γιανναρά

Υπάρχει μια προοδευτική (αληθινά και όχι κατ'όνομα) ευρωπαϊκή διανόηση που καταγγέλλει τη σημερινή εκδοχή του «εκσυγχρονισμού» και της «παγκοσμιοποίησης» ως τραγικό για την Ευρώπη σύμπτωμα οπισθοδρόμησης και παρακμής. Τις απόψεις και αναλύσεις αυτής της δυναμικής πρωτοπορίας τις αγνοούμε στην Ελλάδα. Μας κατακλύζει κατ' αποκλειστικότητα η συνθηματολογία μιας επαρχιωτικής μονοτροπίας και αφέλειας που μάχεται την κριτική σκέψη, προκειμένου να εναβρύνεται με παιδαριώδεις μανικαϊστικές πολώσεις. Ακόμα και «σύγκρουση πολιτισμών» διαπιστώνει στη σημερινή Ελλάδα ο κ. Ανδρέας Ανδριανόπουλος (πιστός στις νεοταξικές σχηματοποιήσεις του Χάντιγκτον) που την εντοπίζει στην αντίθεση των καλών «εκσυγχρονιστών» και των κακών «αναχρονιστών» ή «σκοταδιστών».

Ας είχαμε τουλάχιστον πληροφόρηση. Εστω και μόνο να γνώριζε η ηγετική στην Ελλάδα τάξη κάτι για τα κέντρα μελέτης, τις ερευνητικές ομάδες, τις επιστημονικές εταιρείες, τα προγράμματα ηλεκτρονικής επικοινωνίας, που εργάζονται στην Ευρώπη για την ανάσχεση του νεοταξικού ισοπεδωτισμού. Για τη διεθνή ομάδα και το πρόγραμμα που έχει ιδρύσει και διευθύνει ο ίδιος ο Ζακ Ντελόρ με τη χαρακτηριστική επωνυμία: «Ψυχή για την Ευρώπη» (Une %me pour l' Europe), σκοπεύοντας στην ενεργοποίηση των πολιτών της Ευρώπης προκειμένου να διασωθούν και αξιοποιηθούν οι πνευματικές της παραδόσεις: «Ο άνθρωπος του σούπερ μάρκετ λέει ο Ζακ Ντελόρ, όπως και ο άνθρωπος που βγήκε από το Γκουλάγκ, έχουν εξίσου ανάγκη να ξαναβρούν εκείνους τους άξονες αναφοράς που μπορούν να δώσουν νόημα στην ελευθερία τους».

Από τα πάμπολλα κείμενα της μαχητικής αυτής πρωτοπορίας θα ήθελα να προσφέρω στον αναγνώστη μου σήμερα χαρακτηριστικές διατυπώσεις του Τιερρύ Φερχέλστ (Thierry Verhelst), Βέλγου οικονομολόγου, ειδικού συνεργάτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις Βρυξέλλες, εντεταλμένου υφηγητή στο πανεπιστήμιο της Λουβαίν. Το δείγμα σχεδόν τυχαίο, αλλά αντιπροσωπευτικό.

«Ζούμε μια κρίση του πολιτισμού στην αρχή του καινούργιου αιώνα. Οι υψηλές και μεγάλες αξίες που ανέπτυξε η Νεωτερικότητα στη διάρκεια του Αιώνα των Φώτων και μετά, απειλούνται στην Ευρώπη σήμερα. Τείνει να τις αφανίσει ο εργαλειακός ορθολογισμός, ο στυγνός υλισμός, ο νευρωτικός οικονομισμός, ο παροξυσμός του ατομοκεντρισμού, η απώλεια νοήματος. Αυτός ο αλλοτριωτικός εκσυγχρονισμός είναι μια πραγματική αρρώστια της Νεωτερικότητας. Αρρώστια που παρασύρει σε μαρασμό την ανθρωπιά του ανθρώπου. Ο εκσυγχρονισμός γίνεται νεκροφόρος. Είμαστε αναμφίβολα πολλοί που συμμεριζόμαστε αυτή την πιστοποίηση, άσχετα με το αν ανήκουμε στους πιστούς ή στους άθεους, αν είμαστε Μουσουλμάνοι, Εβραίοι ή Χριστιανοί...».

«... Οι κοινωνίες μας έχουν οδηγηθεί να υποβιβάζουν τη λογική σε χρηστικό εργαλείο. Δεν πρόκειται πια για τη χρήση του Λόγου, φιλοσοφικού ή επιστημονικού, με στόχο τον εξευγενισμό και εξανθρωπισμό του ανθρώπου. Δεν πρόκειται για μια λογική που γνωρίζει και να διερωτάται για το νόημα της ζωής. Είναι μια λογική ωφελμιστική, ένας υλιστικός εμπειρισμός που διαγράφει όσες παραμέτρους κρίνει σαν ανορθόλογες και δυσπιστεί για ό,τι σχετίζεται με αξίες, για ό,τι μη-υλικό, αμετάβλητο, μη-μετρήσιμο.

Αυτή η έκπτωση του πραγματικού στον άνθρωπο και στην κοινωνία συνιστά δυσκολία πελώρια για όσους είναι επιφορτισμένοι με ευθύνες στη δημόσια διοίκηση. Το βλέπω καθαρά στον τομέα μου, της συνεργασίας για την ανάπτυξη. Αυτό που ρεαλιστικά έχει τόση σημασία για την αληθινή ανάπτυξη, όση τουλάχιστον και ο υλικός παράγων, είναι το μη-υλικό, το μη-ποσοτικό: ο άνθρωπος, η ανθρώπινη καλλιέργεια. Αλλά πόσο είναι δύσκολο να το λάβεις υπόψη σου όταν διαχειρίζεσαι διοίκηση σήμερα! Η κυρίαρχη νοοτροπία, υλιστική και ωφελιμοθηρική, προσηλωμένη στους αριθμούς και στην ποσοτική παραγωγικότητα, αποκλείει κάθε ενδιαφέρον για το μυστήριο του ανθρώπινου προσώπου και την περιπλοκότητα των κοινωνιών...».

«...Ο άνθρωπος, στα πλαίσια του νεοφιλελευθερισμού που θριαμβεύει, λογαριάζεται μόνο σαν παραγωγός και καταναλωτής, όχι ως πρόσωπο και πολίτης υπεύθυνος και αλληλέγγυος. Αποδόθηκε στην κυρία Θάτσερ η φοβερή φράση: "Την κοινωνία δεν την γνωρίζω, δεν γνωρίζω παρά μόνο την αγορά". Η Νεωτερικότητα τελειώνει με τον νεοφιλελευθερισμό να έχει αναχθεί σε θεωρητικό ολοκληρωτισμό, σε ψευδο-θρησκεία που επιβάλλει τα δόγματα της ανταγωνιστικότητας και της μεγιστοποίησης του κέρδους και εξαποστέλλει παντού στον κόσμο τους αρχιερείς από τα δικά της καινούργια τεμένη: τη Διεθνή Τράπεζα, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο...»

«...Εγώ προσωπικά, άνθρωπος της Δύσης, εκπαιδευμένος από τους Ιησουΐτες και από τη Νομική Σχολή στη λατρεία της επιστήμης και της αποτελεσματικότητας, παθιασμένος για την κοινωνική πρόοδο, θρεμμένος με τη σκέψη του Μαρξ, νιώθω μια μεγάλη νοσταλγία για κάτι που ούτε η εργαλειακή λογική, ούτε η πρόοδος, ούτε οι επαναστάσεις, ούτε οι ανέσεις δεν μπορούν μέσα μου να το αναπληρώσουν».

Τέτοια δείγματα γραφής, ανθρώπων της οικονομίας και της διοίκησης ίσως αρχίσουν να εμφανίζονται και στον ελλαδικό κοινωνικό χώρο ύστερα από κάποιες γενιές. Σήμερα μοιάζει παγιωμένη και οργανικά αφομοιωμένη η μονοτροπία του επαρχιωτικού ξυπασμού μας με τον «εκσυγχρονισμό». Είναι τέτοια η παραίτηση από την κριτική σκέψη, ώστε να καταπίνουμε ανενόχλητοι ακόμα και τις πιο κραυγαλέες αντιφάσεις, τις πιο εξώφθαλμες ασυνέπειες: Να έχουμε μια «σοσιαλιστική» κυβέρνηση, με τον πρωθυπουργό και τα στελέχη του προερχόμενους όλους από τις πιο μαχητικές πτυχές του αριστερού κινήματος, και να κομπάζουν κατενθουσιασμένοι που υπηρετούν τόσο αποτελεσματικά τη Νέα Τάξη του συγγνού νεοφιλελευθερισμού. Για χάρη του «εκσυγχρονισμού» να υποτάσσουν την εξωτερική πολιτική στα κελεύσματα της κυρίας Ολμπράιτ, έχοντας πειθήνια παραιτηθεί από κάθε αντίδραση στις προκλήσεις Τούρκων, Αλβανών και Σκοπιανών. Να ξεριζώνουν μεθοδικά κάθε έρεισμα πολιτιστικής ιδιαιτερότητας και πνευματικής αντίστασης του λαού στην απανθρωπία του οικονομισμού.

Τίποτα πια δεν μας ξενίζει. Παρακολουθούμε ανενόχλητοι τον κ. Μπίστη να συμπλέει με τον κ. Ανδριανόπουλο, τον κ. Σταθόπουλο να ομογνωμεί με τον κ. Μάνο, τον κ. Γ. Παπανδρέου να δέχεται σωρηδόν τους επαίνους του τουρκικού και αμερικανικού Τύπου.

Η «νοσταλγία» του Τιερρύ Φερχέλστ δεν έχει ακόμα ξεμυτίσει στις συνειδήσεις των δημοσίων ανδρών μας.

*** Το *Civilitas.GR* και ο «ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ» προτίθενται να απομακρύνουν το κείμενο αυτό από την Ιστοσελίδα τους, εάν η αναδημοσίευσή του προσβάλλει κεκτημένα πνευματικά ή εμπορικά δικαιώματα (info@civilitas.gr)**